

Слотюк Галина Миколаївна,

*заступник директора
з наукової роботи та інформатизації
Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва*

УСНОІСТОРИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ У БІБЛІОТЕЧНІЙ ПРАКТИЦІ (НА ПРИКЛАДІ ПРОЕКТУ «ГОЛОСИ ЖИВОЇ ІСТОРІЇ»)

У тезах подано інформацію про проект «Голоси живої історії» громадської організації «Асоціація бібліотек Вінниччини», що передбачає участь бібліотечних працівників Вінниччини у зборі усноісторичних свідчень.

Ключові слова: усна історія, усноісторичні дослідження, бібліотеки, фонд усних свідчень.

Усна історія – це новий напрям сучасних наукових досліджень, що інтенсивно розвивається з другої половини ХХ ст. Він базується на зборі та аналізі історичних фактів у вигляді усних свідчень, що дозволяє розглядати історичне минуле не тільки з точки зору подій, здебільшого політичних, але й піддавати науковому аналізу величезний пласт повсякденного життя людей, який донедавна сприймався як другорядний.

Останнім часом спостерігається зростання інтересу науковців до свідчень тих, чиє життя переповнене спогадами, які важко документально підтвердити, але які є не менш важливими для осмислення минулого і того, що відбувається сьогодні. Особливий інтерес до цієї проблеми проявляють професійні та громадські організації, що займаються питаннями усної історії, влаштовуючи різноманітні тренінги, реалізуючи навчальні програми, розробляючи методику усноісторичних досліджень.

Долучаються до цієї роботи і бібліотечні працівники, які систематизують, зберігають результати досліджень, забезпечують їх видимість у віртуальному просторі і таким чином створюють можливості використання їх у різноманітних дослідницьких та освітніх проектах. Це

важливий елемент, який підвищує роль бібліотеки в сучасному інформаційному середовищі, актуалізуючи наукову складову в її діяльності.

Бібліотеки Вінниччини набули певного досвіду у здійсненні усноісторичних досліджень у частині документування, систематизації і зберігання історичної інформації, яка суттєво допомагає розкрити характер подій, що є важливими для об'єктивного висвітлення минулого і розуміння причин, що формували його специфіку. Для прикладу, на базі Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва у 2014 році було проведено міжнародну науково-практичну конференцію «Усна історія як важлива складова краєзнавчої діяльності». У 2016 році відбулася конференція «Усноісторичні дослідження: сучасні тенденції, напрямки та перспективи», де розглядалися теоретичні засади усноісторичних досліджень та практичні здобутки науковців, бібліотечних працівників, фахівців з архівної та музейної справи. Однак це є тільки початком. На сьогодні існує досить багато проблем із організації якісного й оперативного збору, зберігання та надання публічного доступу до усноісторичної інформації. Стосуються вони, насамперед, технічного забезпечення цього процесу.

Важливість даної роботи особливо стала зрозумілою після революційних подій 2013-2014рр., що сколихнули не тільки українське суспільство, але й увесь світ. Анексія Криму і війна на Донбасі поставили перед нами завдання прискорити роботу щодо збору свідчень учасників та очевидців цих подій, інформація від яких досить часто є більш об'єктивною, ніж офіційні повідомлення, які в умовах гібридного протистояння досить часто не відображають реальної картини того, що відбувається. У Вінницькій області з числа осіб, які перебували в зоні АТО, статус учасника бойових дій отримали понад 12 тис. осіб. На кінець 2017р. в області проживало 12 145 осіб, які були переселені з окупованих територій, них 770 осіб з АР Крим та 11 375 осіб зі Сходу України [1]. Ці люди є важливим джерелом інформації, яку нам необхідно зафіксувати. Саме тому і виникла ідея підготовки проекту «Голоси живої історії», метою якого є збір особистих свідчень громадян, які

стали частиною життєвих історій, важливість яких є беззаперечною. Серед основних завдань цього проекту – організація збору бібліотечними працівниками інформації, яка запам'яталася цими людьми, і яка уже стала частинкою нашої історичної пам'яті.

У рамках проекту на базі Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва буде створено Фонд усних свідчень вінничан і не тільки, які були не лише очевидцями історичних подій, але й учасниками повсякденних життєвих практик, породжених цими подіями. На основі матеріалу, який буде зібрано, планується провести міжнародну науково-практичну конференцію «Усна історія: теорія, метод, джерело» із запрошенням науковців-істориків з різних регіонів України та з-за кордону. Для цього ми активно співпрацюємо з науковцями ВДПУ ім. Михайла Коцюбинського, ДНУ ім. Василя Стуса, Державного архіву Вінницької області, обласною організацією Національної спілки краєзнавців України та іншими, хто зацікавився дослідженнями усної історії, вважаючи їх важливими й актуальними.

У результаті реалізації проекту «Голоси живої історії» буде зібрано чималу кількість матеріалу: інтерв'ю, спогади, розповіді, які суттєво доповнять розуміння сучасності і причин тих проблем, які потрібно вирішувати сьогодні. Проект зі збору усних свідчень стане значною складовою у формуванні електронної пам'яті України.

Список використаних джерел

1. Для призначення щомісячної адресної допомоги до органів соцзахисту Вінниччини звернулося 20 500 переселених громадян .— Режим доступу: <http://www.vin.gov.ua/news/ostanni-novyny/4862-dlia-pryznachennia-shchomisiachnoi-adresnoi-dopomohy-do-orhaniv-sotszhystu-vinnychchyny-zvernulosia-20-500-simeipereselenykh-hromadian> (дата звернення: 22.05.2018), вільний. – Назва з екрана.
2. Кісь О. Усна історія: становлення, проблематика, методологічні засади / Оксана Кісь // Україна Модерна. – Львів ;Київ, 2007. – Ч. 11. – С. 7-21.
3. Коннертон, П. Як суспільства пам'ятають / Пол Коннертон. – Київ : Ніка-Центр, 2013. – 183 с. –(Серія «Зміна парадигми»).
4. Пастушенко, Т. Метод усної історії та усноісторичні дослідження в Україні / Тетяна Пастушенко // Історія України. – 2010. – № 17–18 (157–158).
5. Схід / Захід: Іст.-культ. зб. – Вип. 11–12: Спец. вид.: Усна історія в сучасних соціально-гуманітарних студіях: теорія і практика досліджень / За ред. В. Кравченка, Г. Грінченко. – Харків : ТОВ «НТМТ», 2008. – 432 с.

6. Томпсон, П. Голос прошлого. Устная история / П. Томпсон. – Москва : Изд-во «Весь мир», 2003. – 368 с.
7. Усна історія як важлива складова краєзнавчої діяльності : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. 21–22 жовт. 2014 р., м. Вінниця / Упр. культури і туризму Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, Вінниц. обл. ін-т післядиплом. Освіти пед. працівників, ГО «Асоц. б-к Вінниччини». – Вінниця, 2015. – 294 с. – Електрон. версія. – Режим доступу: http://www.library.vn.ua/publications/2015/IV_mignarodna_konferentsiya.html (дата звернення: 22.03.2018), вільний. – Назва з екрана.

Слотюк Галина Николаевна

Усноисторические исследования в библиотечной практике (на примере проекта «Голоса живой истории»)

Тезы раскрывают информацию о проекте «Голоса живой истории», с участием библиотечных работников Винниччини в сборе усноисторических свидетельств.

Ключевые слова: усная история, усноисторические исследования, библиотеки, фонд усних свидетельств.

Slotiuk Galyna Mykolaivna

He research of oral histories in library practice (on the example of the project "Voices of living history")

Theses information is about the project "Voices of living history", which is suggested by the participation of library workers in Vinnytsia region on the collection of historical evidence.

Key words: oral history, research of oral histories, libraries, fund of oral evidence.